

Scripcarul pe acoperișul Operei din Timișoara

(Costin Popa – 30 aprilie 2013)

Jerry Bock a scris musicalul „Scripcarul pe acoperiș” (în original, „Fiddler on the roof”) pe un libret de Joseph Stein, versificat de Sheldon Harnick, inspirat din cunoscuta povestire a lui Sholem Aleichem „Tevye lăptarul” și succesul a fost imens încă de la prima reprezentare pe Broadway, în 1964. A devenit întâia lucrare de teatru muzical care a depășit 3000 de spectacole în sălile de pe celebrul bulevard newyorkez. Timp de 10 ani, niciun show nu l-a depășit. Rapid a venit și adaptarea cinematografică, în 1971, care a făcut înconjurul lumii, consfințind popularitatea lucrării. Înalte distincții ale filmului au recompensat-o.

Fără să țină cont de numeroasa distribuție cu nu mai puțin de 25 de personaje, Opera Națională Română Timișoara și-a pus forțele la încercare într-o nouă producție care s-a văzut încununată de un notabil succes. Faptul este explicabil prin expresia muncii, dăruirii și profesionalismului cu care interpreții au redat în spectacol îndeosebi atmosfera specifică a colectivității evreiești din Rusia țaristă a anului 1905, așezată sub simbolul scripcarului, în ideea de „comuniune cu divinitatea prin muzică și dans”, după cum potrivit notează programul de sală al serii. Puternicul suflu al tradiției și obiceiurilor, în regăsirea la bine și la rău, a respirat prin toți porii, ca reprezentare a firului călăuzitor al tramei. Nu întâmplător, corul ce deschide opusul se cheamă „Tradiție!”. Ca un anunț al performanțelor vocal-actoricești ce urmau să vină, momentul a fost bine și sugestiv interpretat de ansamblul pregătit de maestrul de cor Laura Mare.

Meritul reușitei vine în conjuncție cu cel al regizorului, maghiarul György Korcsmáros, artizan al unei concepții în care muzica, dansul și actoria se întrepătrund, se completează una pe alta. Și dacă din unghi sonor (dirijor Peter Oschanitzky la pupitrul admirabilei orchestre a teatrului), coregrafic (maestru Carmen Cojocaru) era de așteptat ca pregătirea să fie exemplară, dată fiind calitatea vocaliștilor și dansatorilor timișoreni, realizarea majoră a venit prin convingătoarea expunere a marelui volum de text vorbit, a dialogurilor și, nu în ultimul rând, prin jocul de scenă, minuțios abordat, cu expresii și gestualitate elocventă. Componenta teatrală a spectacolului a fost intens prezentă și de observat, contrar condiționărilor unor artiști de operă obișnuiți doar cu cântul și de multe ori cantonați în rigidități. Nu mai vorbesc de „falsitatea” rostirilor, declamațiilor, care aici a fost ca și inexistentă, naturalețea guvernând pe toată linia. Glumele, comicul de situație, umorul au avut savoarea și subtilitatea atât de caracteristice spiritualității etniei.

Într-o colaborare perfectă cu regizorul, reputatul scenograf bucureștean Dragoș Buhagiar a imaginat satul rusesc Anatevka în toată autenticitatea lui, cu schimbări rapide de cadre, facilitate de existența pe scenă a unei ingenioase turnante, nou achiziționată. Toate construcțiile, clădirile, interioarele, curțile, cârciuma, ulițele, pasarelele sunt executate din lemn, care în afară de austeritate oferă oportunitatea unei rezonanțe speciale la pași sau bătăi ritmice din picioare în timpul dansurilor. Un moment impresionant a fost la final, în timpul exodului lent al evreilor alungați de pogrom din propriile case. Târșâitul sacadat al pașilor pe străzile pavate cu lemn, scârțâitul podestelor a creat un sunet obsedant, trist, apăsător ca însăși atmosfera clipei.

Costumele aceluiași Dragoș Buhagiar au fost concordante epocii.

În rolul Tevye, baritonul Cristian Rudic a înfățișat toată experiența sa de muzicalitate și joc pentru conturarea unui personaj credibil. Marele și binecunoscutul cuplet „Dac-aș fi bogat” a fost unul dintre momentele cheie ale serii, exprimat cu înțelepciune și comic fin. Între numeroșii parteneri, sublinierile se fac cu dificultate. Toți au servit spiritul de echipă. Nume binecunoscute și apreciate ale trupei Operei Naționale Române Timișoara, Ramona Zaharia (Tzeitel), Gabriella Varvari (Hodel), Narcisa Brumar (Hava), Nicoleta Colceiar (Shprintze), Bogdan Zaharia (Motel), Octavian Vlaicu (Perchik), Dan Patacă (Lazăr Wolf, cuceritor în duetul „Să bem” cu Tevye), Camil Mara (formidabil Rabbi), Mariana Șarba (Fruma Sara), Diana Zaharia (remarcabilă compoziție în rolul Bunicii din visul lui Tevye) etc. s-au alăturat unei foarte bune actrițe de teatru, Alina Ilea, în importantul rol Golde, soția lui Tevye. Fiecare artist este marcant ca individualitate.

Nu-l uit pe Scripcar, în persoana excelentului concertmaestru al Operei timișorene, Ovidiu Rusu, care a părăsit fosa pentru a se urca pe... acoperișul casei lui Tevye, „acoperișul satului” și a veghea cu arcușul său asupra acestei istorice tranche de vie, asupra celor trei ore dense și minunate de muzică și dans.

